

Koalíció, mint létezési forma

Beszélgetés Surányi Pállal, az SZDSZ Országos Tanácsának tagjával

Több olyan eset is előfordult természetesen, amikor az SZDSZ miniszterei nem értettek egyet a koalíciós partner elképzeléseivel, de ilyen alkalomkor a szabaddemokraták sohasem hozták ki a vitát az utcára – állítja Surányi Pál, a Szabad Demokraták Szövetsége Országos Tanácsának (OT) tagja. A várpalotai Thuri György Gimnázium tanárát, a városi önkormányzat oktatási és közművelődési bizottságának elnökét, az SZDSZ megyei ügyvivőjét a legutóbbi OT-ülés után kértük beszélgetésre, témaként a kormánykoalíció körüli kérdéseket választva.

Szükségszerű volt a belépés?

– Az 1994. évi választások után több elemző írás megállapította, az SZDSZ részére az a kisebbik rossz, ha koalícióra lép a szocialistákkal. Mert egyébként a párt majd elveszti jelentőségét. S azt is olvasni lehetett, a szabad demokraták legfőbb szponzorai benyújtották a számlát: eddig támogattunk benneteket, most tessék vállalni a kormányzati pozíciót.

– Az utóbbiról konkrétan nem tudok, pedig már az országos tanács tagja voltam. Ez az elvárás így akkor nem merült fel. A pártvezetésen belül voltak ellentmondások, sokak szerint „ha be megyünk, az a rosszabbik változat”. Izgalmas volt az első két hét, ekkor fordult át az alaphelyzet a „nem belépésről” a csatlakozásra. Sok ellenzőnek ilyen rövid idő alatt megváltozott a véleménye.

– Két év távlatából már könnyebb lehet megfogalmazni azokat a konkrét érveket, amelyek a koalícióhoz vezettek.

– Tessék elképzelni azt a helyzetet bárkinek is, mi történik, ha nem vállalja az SZDSZ a koalíciót! Az elején megfogalmazott veszélyekből jó néhány megvalósult – ezért néha egy kicsit rosszul is érezzük magunkat a koalícióban –, de ha nem lépünk koalícióra, az ötvennégy százalékos többség arra kényszerítette volna a szocialista pártot, hogy „saját magán belül” oldjon meg minden problémát. Akkor nem támaszkodhat egy másik párt szavazataira, és szükségszerűen a választási ígé-

reteiben megfogalmazott politikát kell megvalósítania. Ez gazdasági szempontból az ország továbbsodródását jelentette volna.

– Mielőtt a valóban kulcsfontosságú gazdasági döntéseket vizsgálnánk, azért azt a lehetőséget is nézzük meg, vajon mi történik az SZDSZ-szel, ha nem vállalja a koalíciót a szocialistákkal!

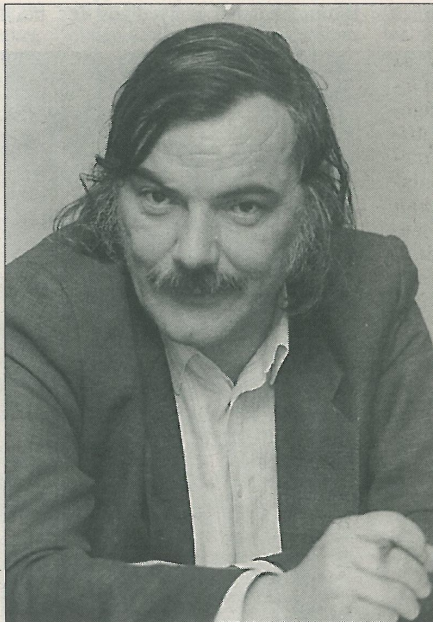
– Ezt ma már nehéz elemezni. Az biztos, hogy a választások éjszakáján, már az eredmények ismeretében többségben voltak az ellenzők. Tehát ez a lépés nem nevezhető szükségszerűnek, ez – mint említettem – egy kéthetes tárgyalássorozat eredménye.

– Még a rendszerváltás idején jelent meg az SZDSZ Van kiút című gazdasági tanulmánya, amit „kék könyvnek” neveztek, választóprogramnak tekintették, „sokterápiát” emlegettek vele kapcsolatban. Az első választások után, mivel a párt ellenzékbe került, az elképzeléseket nem sikerült megvalósítani. Négy esztendő múltán bizonyos részeit beépültek a kormányprogramba, de nem az egész. Nem volt már ekkor ehhez a választáskezeléshez egy kicsit késő?

Talán az 1990-es nagykoalíció...

– A Horn-kormány első nyolc hónapos hezitálása, amely nyilván nem az SZDSZ-nek róható fel, valóban érződik. Én természetesen elfogadom a mi gazdaságpolitikáink állításait: a makrogazdasági szinten „rendben van” az ország, s a mikrogazdaságban, az állampolgár szintjén ez kétéves eltolódással fog megjelenni, akkor ez a nyolc hónap hiányzik. Vagyis már a polgármak is érezni kellene saját zsebében valami változást.

– Azért nézzük ezt konkrétan! A „kék könyvben” leírtak 1990-ben, hangsúlyozottan az egész program, egyfajta gazdasági megoldást jelenthetett volna. De a koalíció 1994-ben ebből már csak „csipegetett”.

Surányi Pál: – A pillanatnyi népszerűségi mutatókkal nem lehetünk elégedettek

Fotó: Áfrány

– Meggyőződésem, 1990-ben a nagykoalíció lett volna a legjobb megoldás. Az ideológiai elképzelések nem voltak olyan mértékűek, hogy a közös kormányzásban ne lehetett volna határozott gazdasági döntéseket hozni, például a „kék könyvben” leírtak alapján. Akkor ma előbbre tartanánk.

– Hogyan egyeztette volna össze az SZDSZ saját elképzeléseit az MDF kárpótlási ígéreteivel?

– Ez volt az egyik kulcskérdés, az egyik legvitatottabb pont. Ha a két párt vezetésében a szándék megvan akkor, talán a kompromisszum is kialakítható. Be kell vallani, a szabaddemokraták kárpótlási javaslata sem volt igazán megfelelő. Ha sikerül a középutat megtalálni, az mindkét párt és az ország szempontjából előnyös lett volna.

– Ilyen kárpótlási törvényt Európában még sohasem hoztak. S ez a törvény – a fedezet nélküli értékpapírok kibocsátásával – komoly belső államadóságot teremtett.

– A szándék az valóban szimpatikus volt, csak senki sem mérte fel, van-e ennek gazdasági háttére.

– A hírek – persze némi általánosítással – nagyon sokáig arról szóltak, hogy a szabad demokraták meg mindig a koalí-

cióban maradnak, még nem lépnek ki az együtt kormányzásból.

– Volt az az említett nyolc hónapos hezitálás. Aztán még másfél, amikor a miniszterelnök nem tudott sok mindent levétközni a régi beidegződésekből. Viszont volt egy egyezség is, hogy csak olyan döntések kerülnek nyilvánosságra, amelyeket mind a két párt már egyeztetett. Annak ellenére, hogy tudjuk, a választópolgárnak egyáltalán nem szimpatikus két koalíciós párt állandó civakodása, az SZDSZ nem engedhette meg magának, hogy ezeknek az eseteknek a nagy részében ne vesse fel a bennmaradás-kilépés alternatíváját, az ilyen lépésekre ne reagáljon. Szerencsére a változás érzékelhető, a

miniszterelnök ilyen rögtönzött, népszerűséget fokozó akciókkal, hétvégi lakossági fórumokon előadott ígérgetésekkel már nem áll elő.

Aggasztó a „lefelé repülés”

– Éppen ezekért a koalíciós civakodásokért, s éppen a kormányzati felelősséget az SZDSZ-nek döntő fontosságú lesz a következő parlamenti választás. Milyen eredményre számítanak?

– Ha a pillanatnyi népszerűségi mutatókat nézzük, nem lehetünk elégedettek. Ez sokunkat aggaszt. Ám a kifejelet lehet optimista és pesszimista is: folytatódik-e a tendencia, a párt „lefelé repülése”, vagy ugyanúgy, mint négy éve, a választásokra összeszedjük magunkat.

– Biztosnak tekinthető, hogy a kormányzati időszak végéig bent maradnak a szabaddemokraták a koalícióban?

– Az OT-ülésen elhangzott, a hátralévő két évet a koalíción belül képzeljük el. De ez nem egy biankó nyilatkozat. Ha a másik kormányzó párt nem szolgáltat rá okot, ha az alapvető kérdésekben kialakítható az egyetértés, akkor maradunk.

Ármás János